

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 167:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (Beskyttelse af vidner m.v.).

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 18/12 91. Første behandling 14/1 92. Betænkning 9/4 92).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Helge Adam Møller (KF):

Det er jo en mærkelig situation, vi kommer i om nogle få minutter. Et lille flertal i Folketinget, bestående af Socialdemokraterne, De Radikale og SF, stemmer imod noget, som et overvældende flertal i befolkningen mener er rigtigt. Et overvældende flertal i befolkningen finder, at der skal være mulighed for, at vidner i særlige tilfælde kan optræde anonymt i retten, og det er ikke bare et overvældende flertal i befolkningen. Et overvældende flertal af Socialdemokratiets og De Radikales vælgere er også imod deres eget partis mening.

Et overvældende flertal i Retsplejerådet, faktisk det samlede råd, er også uenig med de tre partier. Rigsadvokaten er uenig med de tre partier, og det samme gælder alle politiets organisationer. Jeg forstår det simpelt hen ikke. De tre partier stiller et ændringsforslag, hvor man konsekvent piller alle de paragraffer og

alle de bestemmelser ud af lovforslaget, der tillader, at et vidne helt undtagelsesvist kan optræde anonymt.

Og hvilke muligheder er det så, regeringen i samarbejde med andre partier vil give? Ja, for nu at tage et konkret eksempel – den unge pige, som for ca. et halvt år siden helt tilfældigt blev vidne til, at et antal rockere var ved at maltraktere to unge mænd på jernbanestationen i Høje Tåstrup. Hun skulle afhøres som vidne for at få dømt de rockere, men hendes kommentar var, at hun ville hellere brække en arm på langs end vidne i sagen, fordi hun var bange for de trusler, hun var udsat for. Det hele endte med, at hun ikke turde vidne. Og det er altså den slags ting, som de tre partier ikke vil tillade. Jeg forstår det ikke.

Lad mig tage et andet eksempel og så håbe på, at en repræsentant for de tre partier kan gå herop og forklare, hvorfor et menneske ikke skal have lov til at vidne anonymt i særlige tilfælde. Lad os tage den unge mor, der henter sine to børn fra børnehaven og tilfældigvis overværer fra sin bil, at et par voldsmænd er i gang med at slå en mand eller to ned. Hun har aldrig set dem før, men hun ser alt, hvad der sker, og hun ved, at hun kan genkende voldsmændene. Hvorfor kan hun ikke få lov til at optræde anonymt i retten? Hvorfor skal voldsmændene have oplysning om hendes navn og adresse?

Lovforslaget lægger op til, at domstolene i individuelle tilfælde rent undtagelsesvis kan sige, at man ikke ønsker, at voldsmændene skal få oplysning om den 16-årige piges eller den pågældende mors identitet. Men det forhindrer Socialdemokratiet, De Radikale og SF altså nu. Forstå det, hvo der kan. Befolkningen kan ikke, og de, der beskæftiger sig med retspleje til daglig, kan heller ikke.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

CD stemmer sammen med regeringspartierne for det lovforslag, som er til behandling her, og altså også sammen med hr. Helge Adam Møller. Ikke desto mindre finder jeg anledning til at udtrykke den allerstørste forbavselse over hr. Helge Adam Møllers indlæg. Han vil minsdnten atter en gang spille den gamle melodi om, at folketsmedlemmerne skal stemme i overensstemmelse med, hvad et flertal af væl-

[Arne Melchior]

gerne – herunder et flertal af vælgere i bestemte partier – måtte mene ifølge opinionsundersøgelserne.

Hr. Helge Adam Møller kan ikke gå fra denne debat uden at gå herop og beklage en sådan udtalelse, for gør han ikke det, er hans argumentation klart i strid med grundlovens velkendte § 56, som siger:

»Folketingsmedlemmerne er ene bundet ved deres overbevisning og ikke ved nogen forskrift af deres vælgere.«

En boganmeldelse på side 5 i dagens udgave af Information starter med følgende sætning:

»Det politiske håndværk er et spørgsmål om at håndtere de til enhver tid gældende formodninger om, hvilken vej vælgerne bevæger sig.«

Forfatteren til denne boganmeldelse siger derefter, at han vil kalde det en tese, for det er alt for deprimerende at kalde det for en sandhed. Men ifølge hr. Helge Adam Møllers argumentation skulle det altså være en sandhed først at fugte fingeren og derefter stikke den op og se, hvilken vej vinden blæser. Det kan Det Konservative Folkeparti ikke være tjent med, og hr. Helge Adam Møller må beklage, at han kan sætte sig så voldsomt ud over grundlovens klare bestemmelse, som er så meningsfyldt, og som jeg er sikker på at hr. Helge Adam Møller selv ved en anden given lejlighed vil vide at påkalde sig.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Ja, nu kan jeg konstatere, at hr. Arne Melchior har mere end én grammofonplade at køre på, men jeg synes, hr. Arne Melchior skulle have hørt meget nøje, hvad jeg sagde. Jeg sagde ikke, at det er nødvendigt at rette sig efter den overbevisning, et flertal i befolkningen har – selvfølgelig ikke – men jeg sagde, at det nok kunne være rimeligt en gang imellem, når man som på dette område både er i fuldstændig uoverensstemmelse med det store flertal af dem, der til daglig beskæftiger sig med retspleje – politiet, Rigsadvokat, Højesteret, Retsplejerådet – og samtidig er i modstrid med ca. 90 pct. af befolkningen.

Hvis vi går helt tilbage til Jyske Lov, skulle retsplejen, lovgivningen gøres efter alle mænds gavn. Det indebar vel i og for sig også, at vi skal bygge et retssystem op, som det store flertal af befolkningen finder er ret og rimeligt, og

her har vi et område, hvor et overvældende flertal af befolkningen synes, at Folketinget lovgiver i en diametralt modsat retning. Det betyder ikke, at hr. Arne Melchior og alle andre ikke kan stemme nøjagtig, som de vil, men det betyder vel, at man indimellem skulle sætte sig i sit lønkammer – et sådant har hr. Arne Melchior vel også – og tænke over tingene: Kunne det ske – og det kan vel ske for folketingsmedlemmer indimellem – at mit standpunkt og mine holdninger måske var værd at revurdere? Det var dét, jeg lagde op til.

Men selvfølgelig kan folk stemme, som de vil, og det håber jeg bestemt også at de vil gøre.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Se, mit lønkammer kan hr. Helge Adam Møller ganske trygt blande sig uden om. Jeg protesterede imod, at hr. Helge Adam Møller hånedede nogle medlemmer af Folketinget for at stemme efter deres overbevisning og ikke rette sig efter gallupundersøgelser. Det var det, hr. Helge Adam Møller sagde i de første sætninger i sin ordførertale. Hvis hr. Helge Adam Møller havde nøjedes med at henvise til Retsplejerådet og lignende instanser, havde det været en helt anden tale.

Men hvis hr. Helge Adam Møller har sit manuskript eller kan huske, hvad han sagde for 5 minutter siden, kan han ikke komme uden om, at han brugte det argument, at han ud fra gallupundersøgelser mener at vide, hvad befolkningen tænker. Der blev udtrykt hån over for de partier, som jeg altså også er uenig med i selve sagen, kolleger i Folketinget blev hånet for at stemme, som deres overbevisning tilsiger dem at gøre. Det kan godt kræve ganske stort mod at gøre noget sådant, og skal det endelig omtales, var det den måde, det burde gøres på, ikke på den nedgørende og hånlige måde, som hr. Helge Adam Møller her præsterede over for dem, der følger deres overbevisning.

Formanden:

Så er vi tilbage i ordførerrækken.

Dorte Bennedsen (S):

Jeg er temmelig sikker på, at der ikke kan siges noget nyt om denne problemstilling. Vi har været igennem det ved førstebehandlingen

[Dorte Bennedsen]

og ved forskellige andre lejligheder, men når hr. Helge Adam Møller går op på denne måde og nærmest giver indtryk af, at et flertal i denne sal nu spolerer det danske retsvæsen, er det alligevel nødvendigt at sige et par ord.

Man skal gøre sig klart, hvad det er, ministeren har foreslået her. Det drejer sig jo om sager, hvor det er uden betydning for anklagede at kende vidnets identitet, men samtidig er det også blevet gjort klart for os, at just i den type sager, hvor vidnerne absolut ikke har noget med anklagede at gøre på forhånd, er de ikke udsat for trusler. Det er faktisk ikke lykkedes for os under sagens behandling at få nogen form for overbevisende argumentation for, at det netop var vigtigt at give disse grupper anonymitet. Jeg erkender blankt, at der er et psykologisk problem for disse vidner – måske ikke mindst, fordi pressen og senest hr. Helge Adam Møller kører spørgsmålet voldsomt op – og det psykologiske problem har vi også behandlet i vores betænkning bidrag til lovforslaget, hvor vi giver udtryk for, at vi på alle måder skal sikre tryghed for vidnerne. Det er urimeligt, at vidner skal sidde i samme venteværelse som anklagedes bekendte, det er urimeligt, at de kan risikere at skulle passere en mur af supportere uden for retsbygningen, men det er helt andre metoder, vi skal bruge her, og ikke anonyme vidner.

Når man taler med folk ude i landet om behovet for anonyme vidner, vil jeg godt medgive hr. Helge Adam Møller, at der er mange, der siger: Hvorfor i alverden vil I ikke gå med til det? Men det er jo så sandelig, fordi de tænker på rockersager og narkosager, som jo netop ikke er omfattet af ministerens lovforslag.

For Socialdemokratiet har det været helt afgørende, at brugen af anonyme vidner efter vores mening er et grundlæggende brud på retssikkerheden, og det har vi ikke ønsket at medvirke til. Vi har under udvalgsarbejdet spurgt ministeren og fået svar vedrørende de fleste europæiske lande samt USA og Canada. Ingen af alle disse lande, som vi normalt retspolitisk sammenligner os med, anvender anonyme vidner. Det har bekræftet os i, at den generelle holdning også ude omkring er, at dette er et skridt, hvorved vi bryder retssikkerheden.

Jeg må erkende, at ministerens forslag er spagfærdigt, men det er et første brud på retssikkerheden, og det kan meget nemt blive til

længere skridt, hvis man først betræder vejen. Derfor har vi ikke ønsket at medvirke til indførelse af brugen af anonyme vidner.

Svend Aage Jensby (V):

I de sidste 20 år er kriminaliteten mere end fordoblet, og kriminaliteten er blevet grovere og grovere og mere og mere international. Jeg tænker her på narkotikakriminalitet, som politiet i stigende grad står over for betydelige vanskeligheder med at opklare, og jeg tænker ikke mindst på volds-kriminaliteten. Fra 1980 til 1989 er voldsforbrydelserne steget med 44 1/2 pct., fik vi at vide i Retsudvalget for få måneder siden. Utallige mennesker bliver altså ofre for vold, og der er en udtalt frygt for at blive det.

Jeg tror også, at fru Dorte Bennedsen kan huske, at ministeren for ikke længe siden, den 31. marts 1992, var kaldt til samråd i Retsudvalget for at redegøre for sit syn på, som det hed i spørgsmålet – jeg siger ikke, at det er det, men sådan kaldtes det i spørgsmålet – bombeattentatet her i København. Jeg røber naturligvis ikke, hvad der skete i Retsudvalget, men jeg beder fru Dorte Bennedsen om lidt, når jeg summerer mine betragtninger op, have i erindring, hvad der skete.

I Venstre står vi ganske som Det Konservative Folkeparti totalt uforstående over for, at man nu i over 20 år i kriminalpolitikken i dette land ensidigt har fokuseret på hensynet til de kriminelle. Vi har haft enkelte tiltag med øgede strafferammer for narkotikakriminalitet og små ændringer af voldsbestemmelserne, men det helhedsbillede, der tegner sig realistisk, også hos befolkningen, er en ensidig fokuseren på hensynet til de kriminelle. Venstre står uforstående over for, at man ikke vil være med til at tage et lille skridt i den rigtige retning ved i det meget begrænsede omfang, som justitsministerens lovforslag lægger op til, at give adgang til at føre anonyme vidner, sådan som der udtømmende er redegjort for det i bemærkningerne til lovforslaget. Vi forstår det ikke, og vi giver ikke op i Venstre med hensyn til at få en mere kontant og konsekvent retspolitik; det kan jeg love.

Det lovforslag, vi behandler, lægger sig ganske tæt op ad Retsplejerådets forslag. Dygtige jurister, professorer og landsdommere sidder i dette råd. Lovforslaget har fuldt ud fået støtte

[Svend Aage Jensby]

af et stort flertal af dommere i de to landsretter; enkelte dommere har ikke ønsket at udtale sig, og enkelte har været imod. Dommerne i Københavns Byret har været for forslaget ligesom Politimesterforeningen og Dansk Kriminalpolitiforening.

Det er reelt kun nogle få organisationer, som af naturlige grunde skal indtage den holdning, de har, der nærer betænkelighed, nemlig Advokatrådet og lignende; det er ikke overraskende, at de har den holdning. Alle andre går ind for det af justitsministeren fremsatte lovforslag.

Det vil man nu spolere, halshugge, ved det ændringsforslag, som Socialdemokratiet, De Radikale og Socialistisk Folkeparti er blevet så rørende enige om at stille. Man piller alt vedrørende anonym vidneførsel ud. Og ikke alene det. Også bestemmelsen om, at retsformanden i sager med flere tiltalte kan bestemme, om den ene tiltalte skal gøres bekendt med den andens forklaring, piller man ud af forslaget ved det hug, man foretager ved at tage § 2 ud. Det er ellers en bestemmelse, som flere landsdommere har påpeget kunne have stor betydning netop i forbindelse med rockerkriminaliteten. Det ødelægges man også.

Inden jeg vender tilbage til bombeattentatet, vil jeg gerne sige: Den 25. februar 1992 kunne man i Jyllands-Posten på side 4 i 1. del læse en artikel, ifølge hvilken lederen af Rigspolitiets Rejsehøldts drabsafdeling, en erfaren, dygtig politimand, mener, at flere af de ni uopklarede kvindemord inden for det seneste par år ville være opklaret, hvis det havde været muligt at vidne anonymt. Han siger: »Vi er overbeviste om, at nogle kender gerningsmanden i flere af sagerne om mord på kvinder . . . Men af frygt for repressalier tør de ikke vidne.«

Hvad er det dog, man vil i Socialdemokratiet? Jeg forstår, at SF har sin principielle holdning på det retspolitiske område, og det må jeg respektere, men navnlig efter at fru Dorte Bennedsen er blevet retspolitisk ordfører, forstår jeg ikke, at Socialdemokratiet ikke kan se, at sådan en mand, som jeg her citerer, er værd at lytte til. Det vil man ikke, og man har heller ikke villet lytte til en udtalelse fra Dansk Kriminalpolitiforening – det er politifolk, som har det inde på livet – om, hvor vigtigt det er at få denne regel gennemført.

Jeg vil til slut gøre et lille ophold ved de bemærkninger, der ledsager ændringsforslagene, de er nemlig tankevækkende. Jeg vil slå ned på 3 punkter. Det siges i bemærkningerne, at det ikke er blevet godtgjort, at der i den praktiske retsanvendelse eksisterer et behov for at kunne føre anonyme vidner. Hvordan vil man have, at dette behov skal kunne manifestere sig i undersøgelser, allerede af den grund, at vidnerne jo ikke vil komme frem? Det er altså en argumentation, som er indholdsløs.

Dernæst siges det, at ingen af de lande, vi normalt sammenligner os med på det retspolitiske område, tillader anvendelse af anonyme vidner. Jeg vil gerne sige, især rettet til fru Dorte Bennedsen, at det jo altså ikke gør noget, at Danmark på nogle områder er foran andre lande. Det er heller ikke rigtigt, hvad der står, for i det svar, vi har fået fra Justitsministeriet, står der, at der i Tyskland for tiden foregår overvejelser om at indføre adgang til anonym vidneførsel. Om engelsk ret – og der er vist ingen, der vil anfægte, at engelsk ret har en standard, som vi kan være bekendt at sammenligne os med – siges det, at der er en begrænset adgang til anonym vidneførsel. For så vidt angår Holland eksisterer der ikke et egentligt forbud. Vi har altså en chance for her i Danmark at vise vejen i bekæmpelsen af den internationale grove kriminalitet, og det er ikke rigtigt, hvad der står i bemærkningerne.

Endelig for det tredje henvises der til, at man skal foretage nogle administrative tiltag for at give vidnerne tryghed. Hvad er det dog for en tankegang? Det er en fuldstændig verdensfjern forestilling om, hvordan det foregår i danske retssale. Man kan umuligt isolere vidnerne og de tiltalte, og hvad er der ved, at et vidne bliver isoleret en kort stund, inden vidnet kommer ind for at afgive forklaring, for så næste dag at blive slået ned af gerningsmanden eller få sin familie truet af gerningsmanden eller gerningsmandens kompiser? Dét er jeg helt enig med hr. Helge Adam Møller, det er ikke noget, befolkningen kan forstå. Det er noget, som de, der arbejder med det i hverdagen, kalder tom snak. Det er intet værd.

Jeg må indtrængende sige til fru Dorte Bennedsen: Var det dog ikke en idé at overveje, om Socialdemokratiet ikke vil være med til at føre en kriminalpolitik i Danmark, som er lidt mere i overensstemmelse med det, som landets borgere fortjener?

[Svend Aage Jensby]

Uanset hvad svaret bliver, vil Venstre naturligvis stemme klart og tydeligt imod de ændringsforslag, som er stillet, og det skal ikke skorte på tiltag til på et senere tidspunkt at få gennemført et lignende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Svend Aage Jensbys bemærkninger om samrådet om bombeattentatet forstod jeg simpelt hen ikke, og han kom ikke tilbage til det.

Men jeg vil gerne til et par af hr. Svend Aage Jensbys bemærkninger sige, at det er korrekt, hvad der står i betænkningen. Jeg sagde, at ingen har indført det, Tyskland overvejer det, det er korrekt, det står der også i svaret; men hvis hr. Svend Aage Jensby går hjem og læser svaret vedrørende England, så vil han se, at det er noget helt andet, der foregår i England, end det, der er tale om her.

Jeg er da ked af, at det er verdensfjern tankegang at overveje at gøre, hvad man kan administrativt. Jeg har bl.a. fået tanken gennem de indstillinger og forslag, Rigsadvokaten er kommet med, og jeg har drøftet det med justitsministeren, som også syntes, det var en god idé. Jeg er i godt selskab, hvis jeg er verdensfjern, sammen med både ministeren og Rigsadvokaten.

Jeg vil gerne sige, at jeg synes, det var et interessant indlæg, hr. Svend Aage Jensby kom med. Han startede med at sige, at narko- og volds kriminaliteten var fordoblet på 20 år, og lagde op til, at det derfor var nødvendigt, at vi nu indførte anvendelse af anonyme vidner. Jeg går ikke ud fra, at hr. Svend Aage Jensby mener, at vi har klaret den i hans øjne meget store volds- og narkokriminalitet ved, at vi får ca. 20 anonyme vidner om året; det er det, der er lagt op til i lovforslaget. Det vil sige, at hr. Svend Aage Jensbys tale bekræfter det, som er min bekymring: at har vi først sagt a, må vi også sige b i dette her. Så tager det ene skridt det andet, og man vil skære skive på skive af pølsen.

Vi mener, det er en utrolig farlig vej at begive sig ind på, og med de oplæg og begrundelser, vi har fået her, har vi ikke fundet, at det var rigtigt at gå ind for anonyme vidner.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Nu er det således, at jeg helst ikke udtaler mig, medmindre der er tale om ting, jeg har undersøgt til bunds. Jeg har her foran mig indberetningen fra den danske ambassade i London, som udtrykkeligt ridser op, i hvilke situationer man tillader anonym vidneførsel dér; det gør man bl.a. i voldtægtssager og lignende. Så jeg har min dokumentation i orden.

Med hensyn til, om det bliver 20, 30 eller 40 gange om året, må jeg sige: Lidt er bedre end intet.

Ebba Strange (SF):

Jeg troede egentlig ikke, at vi skulle have hele debatten fra første behandling én gang til i dag – og det var jo det, hr. Helge Adam Møller lagde op til at vi skulle – men da jeg havde hørt hr. Helge Adam Møllers tale, måtte jeg selvfølgelig gå på talerstolen, for sådan noget skal ikke stå uimodsagt. Hr. Arne Melchior har jo tilbagevist det.

Skal vi virkelig stå her og belære hr. Helge Adam Møller om, at et flertal i Folketinget er et flertal? Jeg kunne nævne adskillige eksempler på, at regeringer – jeg siger udtrykkeligt regeringer – har gennemført meget vidtgående lovgivning med et meget, meget, meget spinkelt flertal på en eller to personer. Sådan fungerer den danske parlamentarisme, at et flertal er et flertal, så det med, at det er et lille flertal i Folketinget, der gennemfører dette her, burde ikke være noget argument for en dansk parlamentariker.

Så siger hr. Helge Adam Møller, at vi gennemfører det på trods af et overvældende flertal i befolkningen. Nu kender jeg ikke nogen gallupundersøgelser, hvor det overvældende flertal af befolkningen er blevet spurgt, jeg ved ikke, hvor stort det overvældende flertal er, men jeg går ud fra, at hr. Helge Adam Møller har en grundig dokumentation, når han udtaler sig sådan.

Dernæst vil jeg sige – og det er lidt i forlængelse af det, hr. Arne Melchior sagde – at for det første er vi altså bundet af vores overbevisning, for det andet har jeg altid betragtet det arbejde, som folketingsmedlemmer skal udføre, som noget, der er baseret på en grundigere viden, en grundigere analyse og grundigere overvejelser, end folk foretager sig, når de bliver ringet op af et eller andet institut og stillet

[Ebba Strange]

et mere eller mindre snedigt formuleret spørgsmål.

Vi gør netop det her i Folketinget, at vi stiller opklarende spørgsmål i udvalgene. Vi har også gjort det med dette forslag, vi har fået en lang række svar på de spørgsmål, vi har stillet, og det er på baggrund af de svar, at vi uddyber og ender med at indtage vores endelige holdning på baggrund af de principielle holdninger, vi har givet udtryk for ved førstebehandlingen. Derfor kan vi skrive til det ændringsforslag, der er stillet, at det ikke under udvalgsarbejdet er blevet godtgjort, at der i den praktiske rets anvendelse eksisterer et behov for at kunne føre anonyme vidner. Det mener vi at vi har fået ud af udvalgsarbejdet, og når det så måles op med de meget alvorlige retssikkerhedsmæssige konsekvenser, der vil følge af et sådant forslag, er det klart, at vi stiller ændringsforslaget om, at det udgår.

Det er jo ikke nogen ny debat; det ved hr. Helge Adam Møller også godt. Vi har diskuteret det i de sidste 5-6 år, i hvert fald siden den berømtelige højesteretsdom, så det er en problemstilling, som vi som retspolitiske ordførere er vel inde i, og vi skulle gerne være mere velorienterede end folk, der ikke til hverdag beskæftiger sig med spørgsmålet.

Når jeg hører hr. Svend Aage Jensby tale om, hvor mange kvindemord der ville være blevet opklaret, og hvor meget vold der ville være blevet undgået, hvis man havde haft adgang til at føre anonyme vidner, så bliver jeg endnu mere glad for, at vi har et flertal for ændringsforslaget, for det er at stikke folk blå i øjnene – det sagde jeg også under førstebehandlingen – at påstå, at den meget begrænsede adgang til at føre anonyme vidner, som justitsministeren foreslår, skulle kunne nedbringe voldskriminaliteten. Det ville ikke være fair over for folk, fordi politiet aldrig kan love et vidne anonymitet; det er altid op til retten efter justitsministerens forslag. Nu gennemfører vi det ikke, så derfor er det uaktuelt. Jeg er helt klar over, at det nok kommer igen, men jeg er glad for at kunne konstatere, at det ikke kommer igennem i denne omgang.

Jeg vil godt sige, når hr. Helge Adam Møller og hr. Svend Aage Jensby henviser til alle dem, der støtter indførelsen af anonyme vidner, at der jo netop i den tid, vi har haft forslaget liggende i Retsudvalget, har været en meget inter-

essant debat også i medierne, hvor folk, som har erfaring med praktisk retsvæsen, heraf flere meget velanskrevne advokater, har advaret imod indførelsen. Det er altså ikke noget med, at det er tre partier, der udgør et lille flertal, og som ikke ved, hvad de gør. Vi ved, hvad vi gør, og vi ved, at hver gang vi drøfter spørgsmål som disse, er det en afvejning mellem retssikkerheden på den ene side og det, man lidt mere bredt kan kalde befolkningens retsfølelse, på den anden. Den debat har vi haft mange gange. I dette tilfælde er det altså – og det er jeg glad for på SF's vegne – faldet ud til retssikkerhedens fordel, og det tror jeg også den danske befolkning i det lange løb kan være tjent med.

Formanden:

Må jeg bede om lidt ro også i sidegangen.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg kan godt acceptere fru Ebba Stranges argument om, at med hensyn til mange forslag og eksempelvis dette er folketingsmedlemmer – og specielt dem, der beskæftiger sig meget med det emne – mere kvalificerede til at vejlede om ulemper, og derfor er det ikke nok bare at se på, hvad flertallet af befolkningen ønsker. Lad os så sige, at vi accepterer det hundrede procent.

Men det må da gøre indtryk, som jeg også nævnte i mit allerførste indlæg, at da man spurgte Højesteret for et par år siden, syntes fem ud af syv højesteretsdommere, at dette var det rigtige, og de beskæftiger sig trods alt også på et rimelig kvalificeret niveau med disse sager. Det er tilrådt af et fuldstændig enigt Retsplejeråd, hvoraf et mindretal ville gå endnu længere med anonyme vidner, af rigsadvokaten, som vel også er rimelig kvalificeret til at bedømme det, og af samtlige politiets organisationer fra politimestre og ned til yngste mand. Alle, der beskæftiger sig fagligt med det, eller det meget store flertal af dem, der beskæftiger sig fagligt med det juridisk og i praksis, er enige i, at det bør være tilladt. Det er altså ikke kun et stort flertal i befolkningen.

Der er heller ingen tvivl om – det ved vi godt fra debatter – at når der bliver stemt om lidt, er der et antal folketingsmedlemmer her i salen, der stemmer imod deres overbevisning, når de støtter ændringsforslaget. Det ved vi jo.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg synes, det er en meget interessant viden, hr. Helge Adam Møller har, om, at der sidder folk i denne sal, der stemmer imod deres overbevisning. Jeg er rigtigt nok meget ked af, at hr. Helge Adam Møller har den viden, og jeg håber, han taler med de pågældende om det. Det gælder ikke mig, skulle jeg så hilse og sige.

Så vil jeg godt sige: Naturligvis gør det indtryk. Det gjorde stort indtryk på os i sin tid – det var i 1985 eller 1986 – da Højesteret accepterede, at Østre Landsret havde anvendt anonymisering af et vidne. Det var faktisk det, der var udgangspunktet for det allerførste beslutningsforslag om forbud mod anonyme vidner, som vi drøftede her i folketingssalen. Naturligvis gør det indtryk, og naturligvis giver det nye diskussioner, nye overvejelser, også i SF's folketingsgruppe. Det var derfor, jeg sagde, at jeg også har været glad for den offentlige debat, der har været om det, for man trænger til at få afprøvet sine synspunkter. Det mener vi at vi har gjort endnu en gang, og vi stemmer efter vores overbevisning.

Tom Behnke (FP):

Naturligvis skal folketingsmedlemmerne stemme efter deres overbevisning, det er det korrekte at gøre, og det sker, hver eneste gang der bliver stemt her i salen, at man stemmer efter sin overbevisning – måske. Jeg håber bare, at vælgerne ved det kommende valg vil fælde deres dom over de partier, som de har stemt på, men tilsyneladende er dybt uenige med.

Fremskridtspartiet havde gerne set, at vi havde fået yderligere muligheder for at beskytte vidner, end der er lagt op til i lovforslaget, og dermed har jeg også sagt, at vi hundrede procent kan støtte forslaget. For ikke at gentage, hvad der er sagt tidligere, vil jeg blot sige, at jeg er helt enig i, hvad hr. Helge Adam Møller sagde, ikke bare i sit første indlæg, men også i replikken til hr. Arne Melchior.

Meningen med folkestyret er, at lovgivningen skal afspejle befolkningens holdninger og ønsker, og jeg skal derfor anmode den samlede presse om konsekvent og altid at oplyse befolkningen om de gentagne uoverensstemmelser, der er mellem flertallet i Folketinget og flertallet i befolkningen, så befolkningen får mulighed for at fælde sin dom ved det næste valg.

Fru Dorte Bennedsens deponering af sin stemme efter, hvordan det er i andre lande, i stedet for efter, hvorledes befolkningen ønsker det i Danmark, synes jeg taler ganske tydeligt for sig selv og siger ret meget om Socialdemokratiets manglende respekt for vælgerne, ikke mindst for sine egne vælgere.

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Helge Adam Møller bad direkte de tre partier, der tilsammen udgør et flertal her i Folketinget, om at redegøre for, hvorfor de stemmer, som de gør, og jeg skal ikke sidde denne opfordring overhørig.

Jeg må sige til hr. Helge Adam Møller, at man ikke stiller store krav til folketingsmedlemmer, inden de bliver valgt, men man stiller ét krav, og det er, at de skal kunne tælle til 90. 90 er et flertal her i Folketinget, og hvis der er 90 stemmer bag et lovforslag, kan det blive vedtaget, og så bliver det lov. Sådan er det, det troede jeg var fuldstændig overflødigt at forklare hr. Helge Adam Møller.

Gallup skal ikke styre lovgivningen her i landet, og det gælder stort set alle de spørgsmål, som folk får stukket i hovedet af nysgerrige journalister i tide og utide. Vi er valgt til at være politiske ledere, til at udstikke retningslinjerne, og ikke til at følge tilfældige folkestemninger.

Hr. Helge Adam Møller beskrev den situation, der er opstået nu, som om det var noget nyt, noget epokegørende, noget enestående, men det er det ikke. Det er en gammel sag, den om de anonyme vidner, den er mange år gammel. Det Radikale Venstre har altid været imod etablering af mulighed for at føre anonyme vidner. Vi mener, det er urimeligt, at en anklaget ikke skal have mulighed for at stifte bekendtskab med identiteten af et vidne, som kan være anledning til hans domfældelse. Vi erkender, at der er et problem, det viser mange af de sager, der har været, men vi mener ikke, at det lovforslag, som justitsministeren har fremsat, er løsningen på problemet. Vi ønsker andre løsninger. Vi ønsker ikke at negligere problemet, sådan skal det ikke opfattes.

Når det bliver fremhævet, at der er masser af retskyndige, som har anbefalet denne løsning, vil jeg blot sige, at der er andre skarpsindige jurister end dem, som hr. Helge Adam Møller og hr. Svend Aage Jensby har taget i ed, nem-

[Elisabeth Arnold]

lig f.eks. professor Eva Smith, som har argumenteret meget klart og meget logisk imod anonyme vidner, præcis fordi det kan blive en glidebane, som kan føre ud i utrolig ubehagelige situationer i løbet af ganske kort tid.

Under udvalgsbehandlingen er vi ikke stødt på nye argumenter, som har kunnet overbevise os om, at dette forslag ville være den rette løsning. Derfor har vi tiltrådt de ændringsforslag, der er stillet, og ønsker, at det bliver det, der bliver resultatet.

Justitsministeren (Engell):

Jeg vil starte med at sige tak, i hvert fald for den tilslutning, som er givet til den del af lovforslaget, der vedrører ændringer af straffeloven, sådan at vi fremover i straffemæssig henseende på en mere håndfast måde kan markere, at samfundet ikke kan acceptere vold og trusler imod vidner.

Når det er sagt, vil jeg selvfølgelig samtidig udtrykke dyb beklagelse over at måtte konstatere, at der ikke er flertal for forslaget om anonyme vidner. Det vil jeg stærkt beklage. Det er et forslag, som har været drøftet i Folketinget igennem de senere år, hvor spørgsmålet har meldt sig med stigende aktualitet, og hvor vi har lyttet til de synspunkter, partierne har haft. Jeg vil ikke lægge skjul på, at den udformning, som vi gav lovforslaget denne gang, var en meget klar invitation til Socialdemokratiet. Jeg noterede mig også efter førstebehandlingen af forslaget, at den socialdemokratiske ordfører betegnede forslaget som behersket. Det var ikke udtryk for, hvad de to regeringspartier ideelt set havde ønsket, men vi fandt, at der her lå en løsning, som burde have kunnet samle bred politisk tilslutning.

Netop derfor er jeg ked af, at det ikke har været muligt at opnå den politiske tilslutning. Jeg tror, at det blandt dem, der interesserer sig for retspolitik, og i forhold til befolkningens retsfølelse og retsforståelse vil forekomme uforståeligt, at man ikke har villet støtte dette forslag.

Jeg ser med bekymring på en udvikling, der går i retning af, at vidner, også de tilfældige, i stigende omfang udtrykker angst for at afgive forklaring. Vi ved fra de udtalelser, som er blevet tilsendt Retsudvalget både fra de to politiforeninger og fra politimestre, at politiet oplever, at der er vidner, der ikke ønsker at afgive

forklaring. Samfundet, og det vil selvfølgelig sige Folketinget, har efter min opfattelse en klar pligt til at gribe ind og markere, at denne udvikling må standses, og det mener jeg vi burde have kunnet samles om i form af det lovfor-slag, jeg har fremsat.

Vi har et ansvar for, at straffeloven og retsplejeloven ændres, når der er behov herfor, og det synes jeg der er for så vidt angår repressalier mod vidner. De oplysninger, vi har fra politiet, viser at det i stort set alle politikredse jævnlige forekommer, at personer, som har været vidne til et strafbart forhold, er modvillige over for at afgive forklaring om, hvad der er passeret, fordi de er bange for hævnakter fra gerningsmændenes side. Selv om det er sådan – og det skal også siges – at risikoen målt i tal ikke er stor navnlig for de tilfældige vidner, mener jeg, at selv en nok så beskeden risiko er uacceptabel og kan være med til at skabe frygt og usikkerhed i vort samfund, og derfor bør der igennem lovgivningen skrives ind.

Det er en forudsætning for et retssamfund, at borgerne trygt kan stå frem og afgive forklaring som vidne uden at skulle frygte repressalier, og for at sikre det enkelte menneske mod overgreb og beskytte retssamfundets funktionsdygtighed er det derfor efter regeringens opfattelse nødvendigt at ophæve det gældende forbud mod anonym vidneførelse og i stedet indføre det, vi har foreslået, nemlig den begrænsede adgang til at hemmeligholde et vidnes identitet i særlige tilfælde.

Det er klart, at der til et sådant forslag om begrænset adgang til at føre anonyme vidner naturligvis må være knyttet nogle retssikkerhedsgarantier for den tiltalte. Også det mener vi i rigt mål er tilgodeset ved den udformning, som lovforslaget har fået. Hvis det var blevet vedtaget, er jeg sikker på, at domstolene ville have kunnet varetage opgaven på en forsvarlig måde, sådan at også hensynet til retssikkerheden blev tilgodeset.

Samlet må jeg sige, at det er beklageligt og uforståeligt, at forslaget ikke kan vedtages, men at det ikke betyder, at de to regeringspartier giver op. Vi håber, at man på et senere tidspunkt vil ændre opfattelse, og det er ikke sidste gang, at et sådant forslag er blevet fremsat i Folketinget. Vi mener, at tiden arbejder for, at der skabes forståelse for og opbakning bag en gennemførelse af et så begrænset forslag, som

[Justitsministeren]

her er fremsat, og det mener vi også at de politiske partier bør gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning**§ 1**

vedtoges uden afstemning.

§ 2

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om, at § 2 udgår, var dermed vedtaget.

Ændringsforslag nr. 3, § 3 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 4, § 4 i den nye affattelse, og ændringsforslag nr. 1 til titlen vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 185:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Motorvejshastighed og skærpelse af bødeniveauet).

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 22/1 92. Første behandling 28/1 92. Betænkning 9/4 92).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling**Erling Christensen (S):**

Jeg skal ikke bruge så lang tid på det, men sige, at vi støtter justitsministerens ændringsforslag til dette lovforslag. Ingen skal være i tvivl om og er det vel heller ikke, at det forslag, vi har foran os, er et kompromisforslag og derfor et dårligt forslag, kan der være stor lyst til at sige, både af dem, der er tilhængere af, at der ingen ændringer skal ske, og af dem, der gerne havde set en højere grænse. Men inden vi går så langt, bør vi huske på, at 110 km/t var det forslag, der burde have været gennemført i 1986. Nu gør vi det, og godt for det.

Jeg mener, at vi skal stå sammen om den hastighedsgrænse, der nu fastlægges til ikrafttræden den 1. maj 1992, for de sidste 6 års tilbagevendende diskussion har ikke tjent færdelssikkerhedens sag. Trafikanterne har været usikre på, hvad der var gældende ret, og politiet har tilsvarende været stillet over for trafikanternes usikkerhed. Det gjorde vi til et hovedsynspunkt ved førstebehandlingen, og det må også være hovedbegrundelsen for ministerens ændringsforslag. Usikkerheden over for, hvad der er gældende ret, vil så blive fjernet, og jeg mener, at Folketinget skal være medvirkende til, at usikkerheden ikke fortsætter; vi må stoppe diskussionen om hastighedsgrænserne nu.

Den øgede kontrol, der efter betænkningssbi-draget skal være på de almindelige landeveje, og den større forskel på hastighedsgrænserne mellem disse landeveje og motorvejene vil flytte mere trafik over på motorvejene, som er betydelig mere færdselssikre, hvilket igen vil betyde færre uheld. Godt for det!

Det nye bødeniveau vil også medvirke til forbedret færdselssikkerhed. Ministeren har også lovet, at kontrollen bliver skærpet, og det vil også virke i samme retning.

Kort og godt er jeg tilfreds med, at denne sag nu er på plads – man kan sige, at sømnet er slået i.

Sonja Albrink (CD):

Da vi førstebehandlede dette lovforslag, syntes vi i CD, at det var en god dag. I dag kan vi knap sige, at det er en god dag, for ministeren har indgået et forlig på 110 km/t, og vi var fuldstændig sikre på, at ministeren ville arbejde for, at vi nu endelig langt om længe kom frem til de 120 km/t på motorveje.